

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:
za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnništva št. 323CENE PO POŠTI:
za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Atentat na bivšega notranjega ministra
Draškovića.

Drašković — mrtev.

Zagreb, 21. julija. V Delnicah v gor-skem kotarju, je včeraj neznanec izvršil atentat na bivšega notranjega ministra

Milorada Draškovića. Iz revolverja je od-dal nanj tri strele, ki so ga zadeli v prsi. Drašković je bil na mestu mrtve.

Krvavi boji v Albaniji.

Hujskanje na vojsko.

V Albaniji so se miriditi uprli zoper tiransko vladu in se vrše notranji boji. Ali je ta vstaja delo Albancev samih ali pa je kdo drugi odzadaj, se seveda še ne more vedeti. Za našo državo seveda nastane dolžnost, da svoje meje dobro zavaruje, za kar imamo hvalabogu zadosti vojaštva. V ostalem pa na revoluciji v Albaniji nič ne tiče. Zato je vse obsodbe vredno, če demokratsko časopisje skuša zopet de-lat razpoloženje za vojaške akcije. Tako n. pr. »Jutro« danes skuša natveziti javno-sti, da so severni Albanci prišli k nam s prošnjo, da deželu zasledimo! Prvič je to popolnoma izmišljeno, ker nas Albanci vi-det ne morejo, drugič pa, če bi tudi bilo res, nimamo mi v Albaniji ničesar iskati. Izvestno časopisje venomer hujska na vojsko, zdaj tu, zdaj tam. Ljudstvo pa ho-če miru — in to si zapomnite!

Belgrad, 20. julija. (Izv.) Na včerajšnji seji ministr. sveta je vlada obširno raz-pravljala o korakih, katere je prisiljena podvzeti, da osigura varnost naših mej pred event. upadi upornih Albancev. Od albanske meje in iz Cetinja došla poročila, javljajo, da se vrše med upornimi Miriditi, katere vodi Džoni, in med četami tiranske

vlade, v okolici Skadra ljuti boji, ki za-vzemajo od dne do dne večji obseg. Tiran-ske čete dobivajo po vsi verjetnosti izdat-no pomoč od Italije, ki jih bogato zalaga z orožjem in municijo. V pristanišču Sv. Iva-na Meduanskega so Lahi baje izkrcali šest topov, 14 strojnic in 600 zabojev municije.

Naša vlada stoji na stališču, da se ne bo vmešavala v notranje zadeve Albanije, pač pa bo skrbela z vsemi razpoložljivimi sredstvi za to, da ostane naša meja nedo-taknjena.

Belgrad, 21. julija. Včeraj se je mini-strski svet v svoji seji bavil s položajem v Albaniji in sklenil, da varuje v bojih med tiransko vladu in Miriditi nevtrarno sta-lišče.

Priren, 21. julija. Med četami albanske vlade in Miriditov se vrše krvavi boji. Al-banska vlada upa, da bo vstajo obvladala. Čete vlade so dobro oborožene in podpi-rane od italijanske redne vojske.

Vstaja se širi proti mestu (?). Glavne čete prodirajo v smeri Lješ—Oroš, Lješ—Ksela, Skader—Puka.

Belgrad, 21. julija. Tukajšnja »Tribu-na« poroča o dogodkih v Albaniji in po-ziva vlado, da podvzame akcijo v Albaniji, ker so naši interesi ogroženi.

Socialdemokrati in centrumaši se pogajajo.

Zagreb, 21. julija. Danes se vrši tu konferenca socialdemokratske stranke in centrumašev, da se združita obe stranki v

eno. Socialdemokrati zahtevajo, da cen-trumaši priznajo amsterdamsko konfe-rencu.

Za enakopravnost na-
ših sinov.

Duh divjega militarizma je popolnoma materialističen. Zato v vojaškem stanu ne bomo mogli pričakovati najbolj nežnih cvetk bratstva in ljubezni, čeprav so tudi v vojaških suknjah časti vredni ljudje s te-mi lastnostmi. Splošno pa je militarizem pri vseh narodnih reprezentant sile in pov-sod se ljudstvo bori proti militarističnim državam. Tudi pri nas je to — žal — ze-lo potrebno. Pritožbe naših fantov od mno-gokje so zelo glasne. Posebno iz Splita se le pritožbe vedno ponavljajo. Tam je v gar-niziji 13. pešpolk, v katerem je zelo veli-ko število Slovencev. Pri tem polku mora-jo vladati uprav neznosne razmere, kar nam dokazuje interpelacija, ki jo je vložil posl. dr. Janko Šimrak na vojnega mini-stra. V tej interpelaciji se glasi:

Druga četa I. bataljona 13. pešpolka v Splitu je 29. junija 1921 na dan sv. Petra in Pavla, ki se v katoliški cerkvi praznuje kot velik praznik, morala na vaje na Petrovo poljano pri Splitu. Pešec Stjepan Subotić je zaprosil v imenu svojih katoliš-kih tovarišev g. potpukovnika Bajalovića, da jih pusti v cerkev. Ta pa je na prošnjo odgovoril: »Kakovo Petrovo? Nema Pe-trova kod mene, ni crkve! Marš deset dana u zatvor!« Ko je o tem čul kapetan Gojko Jovanović, je tudi on obsodil Subotića in še pet do šest pešcev katoliške vere na pet dnevni zatvor.

Nadalje ugotavlja poslanec dr. Šimrak v svoji interpelaciji, da se pod komando teh dveh gospodov dogajajo večkrat slučaji ki so znak protizakonite nestrpnosti proti vojakom katoliške vere. Isti kapetan Jo-vanović je edinemu židu svoje čete na dan njegovega praznika dovolil, da praznuje in odide iz vojašnice.

Poslanec zahteva od ministra, da se ravnanje z vojniki v Splitu preišče, ker je sam minister že obljubil v ustavnem odbo-ru, naj mu poslanci naznani vse slučaje. Interpelant ugotavlja končno, da je n. pr. 3. bataljon na dan sv. Petra in Pavla imel cel dan prosto — da so vojniki mogli v cer-kev. Tedaj zadene krivda le poveljstvo 1.

bataljona, ki vsled tega zasluži strogo ka-zen.

Tako interpelacija.

To so razmere, ki ne smejo ostati ne-kaznovane. Pogrešeno pa bi bilo, ko bi kdo iz tega hotel metati krivdo na srbsko ljud-stvo samo. Saj srbski momci pod takimi razmerami ravno tako trpe pot naši. In pri-biti moramo še tudi to, na podlagi infor-macij, ki smo jih prejeli od bivših vojakov, ki so služili pri tem polku v Splitu, da se tudi med takozvanimi slovenskimi ali hr-vatskimi častniki dobe ljudje iste vrste kakor sta gospoda Bajalović in Jovanović. Tam je neki podporočnik Seitz (beri Zajč), ki je došel iz Maribora, kateri je našim fan-tom vse prej nego ljubezniv. On posebno rad upravlja sabljo. In končno se celo ne-kateri posamezni slovenski in hrvatski pod-častniki odkljujejo v nelepem postopanju z našimi fanti.

To smo hoteli pribiti za vzgled, da ta duh surovega in brezobzirnega militaristič-nega duha ni doma le med Srbi, ampak tu-di med nami. Ta duh je treba izkoreniniti. To je predvsem dolžnost krščanskih ljudi ki morajo po svojem prepričanju pobijati vsako nasilje in krivico, najsi že bo ta plod kapitalizma ali militarizma. Oboje je nam-reč doma v nekrščanskem materializmu.

Mi zahtevamo enakopravnost naših slovenskih in katoliških sinov. Enakoprav-nost je najprvotnejši pogoj za obstoj države.

Velika železniška ne-
sreča v Sisku.

Zagreb, 21. julija. Sinoči ob 18. uri 30 min. je po železniškem mostu pri Sisku korakal oddelek vojakov, ki se je vračal z vaj. Nenadoma je izza ovinka, zaraslega z grmovjem, prigrmel orientni ekspresni vlak, ki ga je vlakovodja zadnji hip sicer skušal ustaviti, a zaman. Vlak je zavozil v vojaške, od kateri hso 3 takoj obležali po-polnoma razmesarjeni pod kolesi, sedmero je bilo tako težko ranjenih, da ni upati na okrevanje. Precej je lahko ranjenih. Mrtve in ranjene vojaške so prepeljali v Sisek. Ne-sreča je zakrivil častnik, ki je vojaštvo vo-dil preko ozkega železniškega mostu.

Kruvoses kapitalizem.

Nasilje cementnih tovarnarjev v Dalmaciji.

Split, 18. julija. Tukajšnji cementni to-varnarji, ki so povečini tuji kapitalisti, so pretekli teden z osemdnevno odpovedjo vrgli na cesto vse delavstvo, češ, da so zaloge prepolne in izvoz nemogoč.

S tem činom hočejo cementni tovar-narji končno prisiliti vlado, da bi ukinila vsako carino na izvoz cementa, kar že dol-go zahtevajo.

Tu se zopet vidi vsa brezvestnost ka-pitalizma. Po vsej Jugoslaviji je stavbena delavnost ovirana, ker manjka cementa oziroma je predrag. Cementni tovarnarji

pa kopičijo zaloge, ki jih hočejo na vsak način prodati v inozemstvo. Da bi bil pro-fit večji, zahtevajo vrhu tega od države, naj se odpove carini. V dosegu svojega na-mena se ne strašijo vreči na cesto na sto-tine delavskih družin in jih pustiti brez kruha. Kaj poreče nato minister za social-no politiko dr. Kukovec? Pozivamo ga, naj stori svojo dolžnost in zaščiti delavstvo pred nasiljem tujih kapitalistov!

Jugoslovanska Strokovna Zveza je za delavstvo posredovala že v Splitu in v Beogradu.

Fašistovska nasilja v Istri.

Po tržaških listih posnemamo: Minolo nedeljo se je nenadoma pripeljalo v Izolo do 40 tržaških fašistov. Začeli so na ulici ustavljati ljudi, jih preiskavati in prete-pati. Prišlo je do izgrede, pri katerih so fašisti »delali« z bodali in revolverji ter več oseb težko ranili. Potem so šli na mu-nicipij, kjer so s kladvi iz zida izbili — star rimski grb, ki so ga smatrali za avstrijskega! Popoldne se je pripeljalo s parnikom na Izolo mnogo izletnikov, ki so nič hude-ga sluteč prišli na veselico italijanske ljudske stranke. Zvečer je prišlo iz Trsta še več fašistov. Ko so se izletniki vračali z veselice ljudske stranke, so jih fašisti ča-kali na trgu in jim ukazali, naj dvignejo roke. Prvi so to storili, mladi učitelj Zusto-vich je pa v strahu stekel. Eden fašistov je stekel za njim in mu s težkim orožjem raz-klal glavo. Zustoovich je ostal na mestu mrlič. Tedaj se je polastil ljudi nepopisen

strah. Vse je bežalo, kamor je kdo mogel. Strah je bil tolik, da so tisto noč v Izoli štiri matere prežgale povile. Naslednji dan se je vse mesto ovilo v črno — iz vseh hiš so visele črne zastave, a med pre-bivalstvom v mestu in okolici je zavladovalo strašno ogorčenje proti fašistom. Ko se je pokazal na ulici lastnik kavarne Central, kjer so se bili fašisti prejšnji dan utaborili, so ga hoteli ljudje vreči v morje. Delavci v tovarni za sardine so v znak protesta proti fašistom stopili v štrajk. Posebna de-putacija, v kateri so bili zastopniki vseh strank, je pa šla s pritožbo k izrednemu komisarju. Ob sebi se pa razume, da vse to ne bo nič pomagalo, fašistovskim morilem se ne bo skrivil las in bodo še naprej uga-njali svoja divjaštva. Tako ima tudi Italija svoje vrste ljudi, ki z nasiljem »rešujejo« domovino.

Kultura.

Dve knjigi.

Te dni sta izšli na našem jugu dve knjižici, ki moramo na nje opozoriti našo javnost.

V Zagrebu je izšla 170 strani obsega-joča knjižica: Dr. Janez Ev. Krek: So-cialni esaji, govori in načrti. Izdala jo je »Narodna prosveta« v Zagrebu. Naš mar-ljivi in učeni sobojevnik Petar Grgec si je nadel nalogo, ki se je ni lotil noben Slove-nec, da je iz raznih listov, revij in knjig zbral razne razstresene članke in govore dr. Kreka. Grgec je temu delu napisal 38 strani uvoda, v katerem Hrvatom poja-snjuje ideje, delovanje in življenje kršča-nsko socialnega ljudskega apostola dr. Kreka. Ta knjižica, ki obsega znamenite dr. Krekove govore in članke o zasebni last-nini, o kapitalizmu, o kmetskem vprašanju, o nalogah političnih strank v bodočnosti, o potrebi katoliške organizacije, o lastno-stih socialnega delavca itd., tvori 1. del zbirke, ki jo bo Petar Grgec nadaljeval.

Knjižico toplo priporočamo vsem, da se osveži v naših vrstah Krekov duh. Cena knjižici je s poštnino 22 K, po povzetju 30 K. Naroča se na naslov: Narodna Prosveta z. s. o. j. v Zagrebu, ali pa pri podružnici Narodne Prosvete v Požegi.

V Ljubljani je istodobno izšla knjižica dr. Gosarjeva: »Odlomki socialnega vprašanja«. Ta knjižica, o kateri smo že pisali, naj bi ne manjkala nobenemu krščansko-socialnemu delavcu. Razširjajte jo med so-mišljeniki in med drugimi, da spoznajo naše cilje. Knjižica obsega 76 strani ter stane le 2 dinarja. Naroča se na naslov: Fr. Hrast-nik, blagajnik J. S. Z., kolportajni oddelek, Jugoslovanska Tiskarna, Ljubljana.

Politični dogodki.

+ Iz Tržica. V seji občinskega odbora dne 1. t. m. je bilo na dnevnem redu tudi poročilo finančnega odseka. Znani Lajove se je obregnil ob zastopnike SLS, kakor da bi bili ti krivi, če je vladal nered v blagaj-niških poslih starega obč. odbora. Pristaši

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v
Pompejih.

122

(Dalje.)

»Kaj!« je zavpil Kalen in se obrnil k ljudstvu, »ali naj se Izida tako zaničuje? Ali naj Apecidova kri še dalje vpije po maščevanju? Ali naj se sedaj odlaša s pravico, da se jo pozneje prepreči? Ali naj se oropa leva njegovega postavnega plena? Bog! Bog! — Boga čutim prihajati v moja usta. K levu — k levu z Arbakom!«

Njegova oslABLJENA postava ni mogla dalje podpirati divjega sovraštva sveče-nika; v močnih krčih se je zgrudil na tla — pene so se prikazale okoli njegovih ust — bil je v resnici videti kakor človek, ki se ga je polastila kaka nadnaravna sila! Ljudstvo je vse to videlo in groza ga je obšla.

»Bog je, ki navdaja svetega moža! — K levu z Egipčanom!«

Tisoči in tisoči so planili kviško s te-mi besedami in se začeli premikati! Hite-li so z višin in se vsipali doli proti Egip-čanu. Zaman je edil dajal povelja — za-man je pretor povzdigoval svoj glas in oznanjal postavu. Ljudstvo je postalo vsled krvavih iger že divje — žejalo ga je še po nadaljni krvi — njegova divjost je podpi-

rala njegovo praznovornost. Razburjen in razvneti od pogleda na svoje žrtve so pozabili oblast svojih gospodarjev. Ljud-stva se je polastila ona strašna razdra-ženost, kakor se navadno prigodi pri ne-vednih, pol svobodnih in pol hlapčevskih množicah, in kakor se je v posebni naravi rimskih provincij tolikokrat pojavila. Pre-torjeva moč je bila kakor trs v viharju; vendar so se na njegovo povelje postavi-le straže ob nižjih sedežih, kjer so sedeli višji sloji ločeni od preprostega ljudstva. Bili so pa le slaba obrana — valovi člo-veškega morja so se za trenutek ustavili, tako da je mogel Arbak preračunati pravi trenutek svoje usode! V obupu in grozi, ki je premagala celo njegov ponos, se je ozrl po vrveči in navalujoči množici — ko je ravno nad njo skozi široko odprtino, katero so pustili v velaria, zapazil čudno in strašno prikazen — zapazil — in njego-va premetenost ga je zopet navdala z no-vim pogumom!

Visoko je vzdignil svojo roko in na njegovem ponosnem čelu in kraljevem ob-razu, je bilo videti neizrekljivo svečan in zapovedujoč izraz.

»Glejte!« je zaklical z gromovitim gla-som, ki je preglasil vpitje ljudstva, »po-glejte, kako bogovi varujejo nedolžnega! Ogenj vse maščujočega Orka se vzdiguje proti krivemu pričanju mojih obtožiteljev.«

SLS v odboru smo vsi za to, da se izvrši natančna preiskava in da se morebitni krivci pokličejo na odgovor. Pripomnimo pa takoj, da sta oskrbovala blagajno pristaša g. župana Lončnja, njegov svak notar Marinček in g. Deu. Ista dva gospoda sta oskrbovala tudi aprovizacijo. Tudi o tej hočemo natančnih računov. Liberalno socialistična večina se ponaša z denarjem, ki ga ima sedaj v blagajni. Ne pove pa tega, da dela z povišanimi občinskimi dokladi in da plačuje veliko davka sedaj tudi predilnica, ki ga zadnja leta ni plačevala, ker ni delala. Lahko se je bahati na tak način. Omenimo, da so v starem občinskem odboru imeli liberalci in socialisti večino in da pade odgovornost v prvi vrsti na te za kak morebitni nered.

+ Za svetovno revolucijo. Za svetovno revolucijo. Češkoslovaška komunistična stranka je pod vtisom poročil, ki so jih prinesli s kongresa III. internacionale njeni delegati, izdala na delavstvo proglas, v katerem napoveduje za bodoče ognjevitje delavnost. Proglas pravi: »Prepad med proletariatom in kapitalizmom se veča, svetovna revolucija je neizbežna. Tako se glasi geslo tretjega komunističnega kongresa. Rusija mora vse storiti, da se gospodarsko preorganizira in delavstvo v ostali Evropi mora z delom in bojem svoje moči pomnožiti in jih združiti za odločilno dejanje.« — Ruski boljševiki ki jim lastna dežela izumira pod rokami, v resnici nujno potrebujejo svetovnega prevrata, da rešijo — sebe. Zato tako trdovratno silijo v svetovno revolucijo.

Dnevni dogodki.

— Nova maša v Trzinu. Po 19 letih je v župni cerkvi pel novo mašo g. Kristijan Cuderman. Ker je g. novomašnik izšel iz delavske rodbine, so delavci kar tekmovali, kako bi dostojno proslavili ta pomembni dan. In v faberki, tej delavski naselbini, kjer stanuje g. novomašnik, so napravili lepo podoknico, vse je bilo v zastavah. Tudi streljanje z močnarji so oskrbeli fantje. Pokazalo se je, da je naš delavsko ljudstvo v veliki večini verno in udano duhovnikom. Ob enem so ta dan starši g. novomašnika obhajali srebrno poroko, katero je izvršil g. novomašnik po cerkvenem govoru.

— Proti pretiranim cenam mesa. Iz Trzica: Jugoslovanska Strokovna skupina v Trzinu je poslala na okrajno glavarstvo v Kranju prošnjo, naj nemudoma napravi konec pretiranim mesnim cenam, ker cena živini pada in se tudi po drugih mestih povsod meso ceneje prodaja. Ker se županstvo oziroma liberalno socialistična večina občinskega odbora nič ne pobriga za prebivalstvo, bo krščansko socialno delavstvo storilo svojo dolžnost v prid konsumentov.

— V Trzinu dobivajo vdove padlih vojakov podporo za se in svoje družine. A te dobrote so deležne le nekatere, druge pa ne. Zato dotične vdove, ki ne dobijo te podpore, prosijo pristojne oblasti, da se tudi njim pomaga, ker se marsikatera nabaja v kritičnem položaju.

— Mestni občini mariborski je dovolila deželna vlada, da sme najeti pri mestni hranilnici v Mariboru posojilo v skupnem znesku 3½ milijona kron, in sicer 2 milijona kron za izpolnitev električnega omrežja in 1½ milijona kron za preuredbo mestne plinarne.

— Spremembe v občinskih gerentstvih. Josip Rihtarič je razrešen županskih poslov v Pincah, okraj Murska Sobota, za gerenta je imenovan Ivan Mimon. Gerentskih poslov je razrešen v Nemški Loki Al. Lukan, za gerenta je imenovan Peter Šute v Nemški Loki.

— Domovi za vojne matere in vdove. Italijansko društvo mater in vdov v vojni padlih vojakov je dalo pobudo, da se po vsej Italiji zgradi domovi za matere in vdove, katerih sinovi oziroma možje so padli v vojni in so ostale brez opore. V

domovih se jim zagotovi brezskrbna starost in ljubezniva postrežba.

— Številne žrtve Save v Zagrebu. V zadnjih dneh je pri kopanju v Savi utonilo troje oseb. Že prej je Sava zahtevala več žrtvev.

— Notranja kolonizacija na Hrvaškem. Hrvatska »Narodna zaštita« je začela revno prebivalstvo iz neplodnega Zagorja preseljevati v plodne kraje. Doslej je naselila v daruvarskem okraju nad 30 revnih družin iz stubrškega okraja. Kolonizacija se nadaljuje.

— Mednarodni ženski kongres proti vojni. Letošnji mednarodni ženski kongres na Dunaju se je razvil v veliko protivno manifestacijo. Sprejete so bile resolucije za izpolnitev zveze narodov in za razoroženje držav. Na kongresu je govorila tudi zastopnica jugoslovanskega ženstva gospa dr. Zdenka Smrekar.

— Po veselici medvodskega Sokola. »Sokol« v Medvodah je priredil na vrtu Jakoba Mohoriča v Podrečah javno telovadbo s prosto zabavo. Ob 7. uri zvečer so Sokoli zapustili Podreče in odkorakali v Medvode, Mohoriču pa prepustili za odškodnino približno 15 litrov vina, katero so pili Jožef Rozman, Franc Narobe, Matevž Sušarič in Matevž Kozjek. Ob pol 12. uri ponoči so se pričeli prepirati; Jožef Rozman je pobijal kupice. Izživali so tudi Mohoriča, ki je nato vrgel razgrajeno iz hiše in udaril s polenom Jožefa Rozmana in ga ranil z nožem. Tudi France Narobe je bil lahko ranjen. Fantje so nato zunaj kričali in metali skozi okna v Mohoričevo hišo kamne in steklenice; enkrat so tudi ustrelili.

— Mošjeja v Parizu. Francozi so sklenili v zahvalo svojim kolonijam za njihovo pomoč v vojni zgraditi v Parizu krasno mošjejo. Poleg mošjeje bodo zgradili gostišča in zabavišča za muslimane.

— Tatvina v Jablanskih Lazih. Janezu Čožu v Jablanskih Lazih pri Litiji je bilo ukradeno razno blago v vrednosti 4840 K.

Ljubljanski dogodki.

Izlet JSZ ljubljanskega okrožja v Trzin. Ker je zagotovljena za vse udeležence izleta polovična vožnja, so obojestranske priprave v polnem teku. Izkaznice za polovično vožnjo se bodo dobivale od prihodnjega tedna naprej vsak dan v pisarni Jugoslovanske Strokovne Zveze in v pisarni kolportážnega oddelka pri tovarni J. Rutarju v Jugoslav. tiskarni. Polovična vožnja bo veljala 24 kron. Pri kolo-dvorski blagajni se plača cela vožnja do Trzica, nazaj pa velja izkaznica, katere se mora dati v Trzinu žigovati v dokaz, da se je v resnici udeležil izleta. Tovariši in prijatelji krščansko-socialnega delavstva, agitirajte in zbirajte udeležence, da bo ta dan res naš dan!

Ij Bivši poverjenik g. Jakob Jan oproščen obtožbe po § 104. G. Jakob Jan, rojen l. 1875 v Podhomcu, je bil za dan 12. januar 1921 ob 10. uri vabljen kot priča k sodišču v uradno sobo št. 26. Ker sodnik g. Ljudevik Batist, kateri vodi razpravo, ni videl na hodniku g. Jana, je pričel zaslšavati druge priče. Gospod Jan je pa poslal nato sodišču v Radovljici pismo, v katerem je povedal, da je čakal pri sodišču celo uro, a se za njega nihče ni zmenil, da si ni bilo strank. Deželno sodišče je gosp. Jana oprostilo.

Ij Pobegli kaznjene aretiran. Pred dnevi od dela pobegli kaznjene Matevž Pečenik je bil danes od tukajšnje varnostne straže aretiran in izročen sodišču nazaj, da presedi še svojih 10 mesecev kazni, seveda s priboljškom.

Ij Tatvina in tihotapka. Ana Milavec iz Cerknice je iz Ljubljane izgnana. V Begunjah je sedela 14 mesecev; 25. majnika letos so jo spustili. Dela se ni nobenega poprijela, pač pa je tihotapila tobak v Italijo. Na Bledu so jo prijeli oržniki, ker se je vlačila brez dela okoli in so našli pri njej več blaga, katero je bilo najbrž pokradeno.

plaho pepela pomešanega z velikimi kosi gorečega kamenja! In ta strašna ploha se je vsula po vinogradih — po zapuščenih ulicah — preko amfiteatra — in daleč po razburkanem morju!

Množica ni več mislila na pravico in Arbaka, njena edina misel je bila lastna varnost. Vsakdo se je spustil v beg — vsakdo je planil dalje, pritiskal, suval drugega. Ogromna množica se je sredi ječanja, preklinjanja, molitve in nenadnih kričev vsula proti mnogobrojnim izhodom in brezobzirno stopala preko padlih. Toda kam bežati? Nekateri so pričakovali drugo potresa in hiteli domov, da se otovarijo s svojimi vrednostnimi stvarmi in pobegnejo, dokler je še čas; drugi so se bali pepelnate plohe, ki se je sedaj vsipala po ulicah in planili pod streho bližnjih hiš, svetlišč ali shramb — ali pod kakršnokoli streho — da bi se zavarovali pred grozotami ozračja. Toda vedno bolj temno in veliko in mogočno se je razprostiral oblak nad njimi in sredi belega dneva je nenadoma nastala strašna noč.

(Dalje.)

Iz organizacij.

Jugoslov. Strok. Zveza.

Občni zbor ljubljanskega okrožja JSZ. V nedeljo, dne 24. julija ob deseti uri dopoldne v knjižnični dvorani Jugoslov. tiskarne se vrši občni zbor ljubljanskega okrožja JSZ. Ker je občni zbor velike važnosti z ozirom na njegovo delovanje, se vabijo vse skupine, da se ga gotovo po svojih odbornikih in zaupnikih udeležijo. Ker se posebnih vabil na skupino ni odposlalo, se tem potom obveščajo skupine, da se občnega zbora gotovo udeležijo. Na dnevnem redu je: Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika, volitev odbora in slučajnosti. — Odbor.

Skupščina za prodajalne I. del. kons. društva v Mariboru in Studencih bo v nedeljo 24. julija t. l. ob 8. uri zvečer v prostorih Jugosl. strokovne zveze, Splavarska ulica. Člani in članice, pridite v obilnem številu! Volili se bodo tudi zaupniki. Na skupščino pride tudi zastopnik centrale.

Ptuj. V nedeljo, 24. julija skliče tukajšnja skupina »Jugoslovanska strokovna zveza« delavski shod ob 3. uri popoldne v Narodnem domu. Služkinje, kakor sploh vse delavstvo brez razlike strank se vljudo in prijazno vabi, da se v obilnem številu udeležijo delavskega shoda.

Železničar.

ŽELEZNIČARSKIM ORGANIZACIJAM.

Mislím, da ni železničarja, ki bi se strinjal s sedanjimi razmerami na državnih in privatnih železnicah. Dan za dnem se množe pritožbe, prošnje, in za nameček tudi nesramno ovađuštvo, kar jasno kaže nezadovoljstvo na eni in kleeplavstvo na drugi strani. Tudi takozvane močne organizacije pri ministrstvu ne pridejo v poštev. Zakaj? Zato, ker so ravnateljstva in ministrstvo dosegla v polni meri svoj cilj, namreč prepri in sovraštvo med organizacijami. Ni moj namen razlagati, katere organizacije so temu krive, pač pa opozoriti merodajne osebe, da je že skrajni čas za rešitev iz teh obupnih in krivičnih razmer železničarjev. To pa je edinole mogoče v skupnem delovanju organizacij. Kdor pozna mnenje uslužbencev, ne more mi oporekati, ako trdim, da je 90 odstotkov osebja teh misli. Kajti bridke izkušnje so napravile železničarje treznomisleče, da sedaj s pozornostjo zasledujejo delovanje posameznih skupin. Pripoznati moram, da delujejo iste neumorno, toda uspehov ni, pa jih tudi ne bo, dokler ne bodo spoznali, kje tiči vzrok krivic. Napačno je tudi naziranje, da bi mogoče skupno delovanje oslabilo na članih in ugledu organizacije. Nasprotno, organizirali se bodo tudi nevtalci in sicer v vrste, ki so jim simpatične.

Ko se je na zadnji seji »Promet. zveze« pretresal položaj železničarjev, se je sklenilo pozvati po tri zastopnike vseh organizacij, kateri bodo obenem pisnim potom vabljeni za 28. t. m. ob pol 8. uri zvečer v prostore Konzumnega društva, Kongresni trg 2, ali pa se določi sporazumno prostor, ki je nevtralen, da ni potem nikakih pomislekov. Dostop je dovoljen le zaupnikom organizacij (vrši se v zaprti sobi), katerih naloga bi bila, se razgovoriti za enotno postopanje in skupno sodelovanje. Prepričan sem, da bo ta stanek dal poguma slehernemu železničarju, podpirati ta odbor vseh organizacij v vsakem oziru. Konec bode tudi medsebojnega napadanja, prešla bi anarhija med kategorijami, in ministrstvo bi uvidevalo, da je sedaj treba potrebne in pravične zahteve, za katerimi stoji kompaktno vse organizacije, odobriti. Povdarjam, da bi si Prometna zveza ne štela to v zaslugo, ampak smatra to za gospodarsko zahtevo časa in razmer.

Predilniško delavstvo.

Litija. Skupina JSZ je imela 17. t. m. ob 10. uri dopoldne shod. Poročevalec tov. Koječ je govoril o organizaciji, naših načelih in naših zahtevah in delavskem položaju. Ocenil je tudi programe in delo nam nasprotnih organizacij, soc. dem., komunistične in narodno-socialistične. Omenil je tudi klerikalizem in »farje«, ki se nam od nasprotnih organizacij vedno očita. Ker gospodje od nasprotnih brezverskih organizacij nimajo boljših sredstev za agitacijo, ker ne morejo pokazati nobenih uspehov, ki bi jih bili dosegli za delavstvo, ker na naši JSZ ne morejo najti druge napake, kot da tudi duhovni sodelujejo, zato zabavljajo čez farško organizacijo. Pa pustimo jim to! Kdor drugega ne zna, ta mora zabavljati. K besedi se je oglašil tudi dr. Mazeč, ki izjava, da za nas ni sramotno, če duhovnik sodeluje v naših vrstah. Dr. Krek je uslovil JSZ, on jo je vodil, in on je bil tudi duhovnik. Kje ima Slovenija pokazati moža, ki bi bil toliko storil za delavce kot je on? Škoda, da na ta shod ni bilo tistih naših narod-

nih socialistov, ki vedo zmeraj dosti zabavljati, češ da mi nimamo nikdar nobenega shoda in nobene seje. Če jim je zato, da zvedo resnico, naj bi bili prišli in se prepričali, drugače je pa njihovo zabavljanje samo hinavščina. Obravnavale so se tudi zadeve predilniškega delavstva, it. vloge, ki jih je JSZ napravila na pristojna mesta. O tem bomo govorili še takrat, ko pride čas za to. Ugotovimo le to, da JSZ dela za delavsko koristi in pravice, pa dela brez kričanja in zabavljanja.

Posredovalnica JSZ.

Služkinja, kuharica, išče službe. Po izve se pri J. S. Z. Stari trg 2, I. Kontoristinja išče primerne službe. Po izve se v pisarni J. S. Z. Stari trg 2, I. Služkinja.

Služkinja.

Novi poselski red. Končno je novi poselski red enkrat uveljavljen ter razglašen v Uradnem listu z dne 16. julija t. l. št. 82 naredba št. 224.

Ni popolnoma takšen kot je bila zahteva organizacije služkinj pač pa se lahko reče, da smo enkrat zavrgli poselski red po katerem se je smatrala služkinja za bitje, s katerim se lahko postopa po svo bodni volji.

Naj tukaj seznanimo javnost samo s bistvenimi spremembami novega poselskega reda:

§ 1 določa, da velja novi poselski red samo za posle zaposlene edino v gospodinjstvu. (Stari poselski red je bil tudi za one posle, ki so zaposleni v gospodarstvu.)

§ 8. Počitek. Vsak posel ima pravico do počitka: Vsako drugo nedeljo in praznik do 5 ur prostega popoldneva. Nadalje za druge nedelje in praznike pa, ako gospodar ne dovoli poslu prostega popoldneva, se mora isti nadomestiti s 5 urnim prostim popoldnevom en dan med tednom.

Poleg tega mora imeti posel vsaki nedeljo in praznik prosti čas da lahko zadosti svojim verskim dolžnostim in to do 7 ure jutraj.

Poslu gre dnevno nerazdeljeni deveturni nočni počitek, in sicer praviloma med 21. in 6. uro.

§ 10. Dopust. Po dveletnem službovanju brez presledka ima posel pravico vsako naslednje leto do nerazdeljenega dopusta enega tedna. Čas dopusta se določ sporazumno in sicer praviloma v času šolskih počitnic.

Poleg redne mesečne plače, gre poslu za čas dopusta doklada za hrano v višini polumesečne plače v gotovini, ki se pa mora v popolnem znesku odšteti ob nastopu dopusta.

§ 21. Poselska odpravnina. Če se razveže službeno razmerje, ki je trajalo brez presledka 10 let, gre poslu odpravnina v znesku četrtnetne plače v gotovini. Odpravnina narašča z vsakim polnim nadaljnim službenim letom za 5 odstotkov dokler se ne izenači z njo.

Ta zastavek odpade, če je gospodar odpovedal poslu službo iz tehtnih vzrokov §§ 17 in 18.

§ 24. Poselsko izkazilo. Posel dobi, ako napravi strokovno preizkušnjo poselsko legitimacijo. Ostali posli imajo poselske knjižice, ki bodo pa tudi bistveno spremenjene.

Toliko, da ne bo mogel kdo reči, da ne ve za novi poselski red.

Kar se pa tiče organizacije služkinj more organizacija ugotoviti, da ne bo mirovala, dokler se ne postavi služkinja v enako vrsto z ostalimi stanovi.

Seja Strokovne zveze služkinj se vrši jutri 22. julija t. l. ob poldeveti zvečer v prostorih JSZ Stari trg 2. I. V sled važnosti dnevnega reda se pričakuje zanesljiva udeležba vseh odbornic.

Vsem skupinam Strokovne zveze služkinj, katere še niso poslele seznama odbora in delovanja skupin. Dopolnjejo se na obračuni. — Za dobro organizacijo je treba rednega poslovanja.

Enketa o izpitih za kuharice. Dne 2. t. m. je bila sklicana na poverjeništvu za soc. skrb enketa radi koncesije za preiskušnje služkinj. Enketo je vodil g. dr. Skubič. Na enketi se je razpravljalo, kako urediti, da bi vsem služkinjam bilo mogoče delati izpit in tako dobiti legitimacijo. Organizacija je po svojih zastopnikih stala na stališču, naj delajo izpit samo mlajše služkinje, ostale pa naj dolo brez izpita legitimacije. Kakor je razvidno je to še vprašanje. Teoretično bi bilo dobro, ali praktično bo pa cela reč zelo težko izvedljiva. To prepuščamo tistim, ki so izpite iznašli. Naj si oni belijo glave.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdala konzorcij »Novoga Časa«.

Tiska: Jugo. tisk. zavod v Ljubljani.